

De *Werkgroep Liturgie* denkt na over de vorm van de eredienst. Deze keer wil ik graag samen met u kijken naar liturgie en gastvrij vieren op zondag en de volgende gedachten met u delen ter overweging. In de liturgie vieren we elke zondag opnieuw dat we mogen delen in Gods liefde. We putten uit de Bijbelse verhalentraditie. De liturgie reikt woorden, beelden, houdingen en andere uitdrukkingvormen daartoe aan. We willen ermee uitdrukken de persoonlijke verbondenheid met de onzichtbare God en de levende Heer Jezus Christus. Zo roepen we de heilige Geest op. In onze gemeente neemt de liturgie dan ook een belangrijke plaats in: daar immers groeit de hele gemeenschap in geloof. Trouwe kerkgangers, maar ook toevallige en gelegenheids bezoekers of gasten kunnen er iets proeven van de kern van ons geloof: de ontmoeting met de levende God. Waar oprecht gevierd wordt, kan Gods Woord het hart van mensen raken.

Dit is meteen de reden waarom de zorg voor een goede liturgie bijzondere aandacht verdient. De liturgie kan ons vormen door een eenvoudig gebaar, een authentiek ritueel, een met zorg uitgesproken woord. Ze doet ons op een heel eigen manier thuiskomen in het geloof; zelfs zonder uitleg. Hoe leest de lector, hoe springt de voorganger om met de bijbel. Alleen dit nog maar, verheldert een hele 'uitleg' over hoe in de Schrift Gods Woord tot ons klinkt. Als we samen en met zorg ons durven richten tot God, wordt het voor nieuwkomers, voor kinderen en ook voor onszelf geloofwaardig dat Jezus Christus, die zelf als vreemdeling te gast was op aarde, in ons midden is. Daarom is de eredienst de plaats bij uitstek waar mensen ruimte scheppen voor elkaar, voor die ander.

Ik wil drie elementen noemen die ons kunnen helpen om geloofwaardig te vieren én om tegelijk een gastvrije plek te zijn. Waar 'een vogel zich thuis voelt en een zwaluw haar jongen opvoedt bij God onder de pannen' (psalm 84).

1. '*De vreugde* voert ons naar dit huis waar 't Woord aan ons geschiedt...' (Nieuw Liedboek nr. 280) Zo'n *vreugdevolle* gastvrijheid mag ook werkelijk de onze zijn als vierende gemeenschap: een wezenlijke grondhouding.

2. Verder kan ook *de sfeer* gastvrijheid uitstralen: de aankleding van de kerk, maar nog meer elementair: de onderlinge warmte Gastvrijheid betekent ook dat we bijzondere aandacht hebben voor jonge gezinnen. De aanwezigheid van kinderen bijvoorbeeld, vraagt dat de kerkleden tegelijk ook verdraagt dat kinderen beweeglijker zijn dan volwassenen. T.a.v. de allerkleinsten (en hun ouders) getuigt het dan weer van veel sympathie als ze tijdens de viering ook letterlijk hun plaatsje kunnen hebben. Eventueel is voor hen opvang geregeld.

3. Een welbegrepen *betrokkenheid* van alle aanwezigen is liturgisch gezien het ideaal. Het is een belangrijk element van de gastvrijheid tijdens de eredienst. We zijn immers geen toeschouwers maar deelnemers. Een deelnemende gemeenschap is de beste uitnodiging én verkondiging aan gasten. 'Kom en zie', het is de gastvrije uitnodiging die we in alle vrijmoedigheid richten naar alle 'gasten' die op de kerk een beroep doen.

Net zoals we elkaar helpen thuiskomen in de liturgie op zondag en de jeugd stap voor stap laten ingroeien, mogen we tegelijk veel ruimer uitnodigen: trouwparen, ouders van dopelingen, nabestaanden van overledenen, vreemdelingen, vluchtelingen enz. In die zin blijven scholen belangrijke kanalen waarlangs we gastvrij kunnen uitnodigen. Iedereen mag zich in de liturgie welkom weten: kinderen zowel als ouderen, gezinnen, rijk en arm, gezond en ziek, en 'gebroken' mensen in het bijzonder. Vieringen die helemaal toegespitst zijn op één groep ('kindervieringen', 'jongerenvieringen', ...) zijn in die zin eigenlijk met zichzelf in tegenspraak.

Concreet kan deze fundamentele gastvrijheid binnen onze eredienst op zondag vertaald worden in een goed onthaal, d.w.z.:

- persoonlijk onthaal door mensen van de gemeente (o.a. de ontvangst commissie).
- een oprecht en hartelijk woord van welkom bij het begin van de viering; zonodig in het Engels. Indien er bijzondere gelegenheden of bepaalde groepen zijn, kunnen deze gerust uitdrukkelijk vermeld worden (schoolkinderen, families van dopelingen, gasten bij de Maaltijd van de Heer, koren enz.).
- duidelijk maken hoe de dienst gaat verlopen: een liturgie uitdelen.
- in het gebed aandacht schenken voor de positie van vluchtelingen, vreemdelingen, enz.

En waarom niet bijvoorbeeld n.a.v. de Goede Week of Avondgebeden de vieringen publiceren in enkele plaatselijke media? De liturgie, als kloppend hart van een geloofsgemeenschap, is niet voorbehouden voor de 'insiders' (zij die er 'ten volle aan toe zijn'), maar heet iedereen welkom!

Gastvrijheid in de zondagse eredienst is niet een trucje, niet een beleefdheidsvorm, niet alleen maar een poging om aansluiting te zoeken met potentiële nieuwe kerkleden. Gastvrijheid betekent dat je werkelijk open staat voor en ruimte geeft aan wie anders denkt, anders doet, anders is. Dat kan heel spannend zijn. Je kunt het ook zo zeggen: in de eredienst inzetten op gastvrijheid is onlosmakelijk verbonden met een open gesprek over wie we zelf zijn als kerk; over onze christelijke identiteit. En dat is best gevaarlijk, want daar kun je anders uit te voorschijn komen dan je van tevoren had gedacht.

De ultieme vorm van gastvrijheid is samen een maaltijd gebruiken. Door de Bijbel heen komt dit steeds naar voren. Jezus gebruikt niet voor niets een maaltijd om zijn lijden en sterven duidelijk te maken.

De Maaltijd van de Heer is daarom een heilig moment in onze kerkdiensten.

Dus, hoe kunnen wij als gemeente samen maaltijd vieren en anderen (gasten, vluchtelingen, vreemdelingen enz.) daarvoor uitnodigen? U kunt hierover zelf na denken.

Tenslotte: de gastvrijheid van de gemeente kan ook doorlopen na de viering. Een kop koffie of thee met ranja voor de kinderen na de eredienst, of af en toe een maaltijd samen zo maar door de weeks in 't Honk' van onze kerk. Het zijn kansen waardoor de gemeente de gelegenheid tot gesprek en uitwisseling heeft, kansen om te groeien in geloof. En toevallige passanten mogen meegenieten van onze gastvrijheid.

Gastvrijheid is fundamenteel binnen onze erediensten op zondag. Beter: gastvrijheid is fundamenteel voor het menselijke leven. Humaniteit en spiritualiteit raken elkaar hier.

Romeinen 12 : 13b '..... leg u toe op de gastvrijheid'.

'Gastvrijheid vraagt ten diepste dat wij onszelf openstellen voor de ander en zijn anders-zijn; dat wij goed zullen zien dat openheid voor de ander niet betekent dat wij onze eigen identiteit prijsgeven, maar die juist verruimen.'

Robert Vosloo - uit het boek: 'Engelen als gasten')

Robert Vosloo is hoogleraar systematische theologie en kerkgeschiedenis aan de Universiteit van Stellenbosch. Hij schreef over de diepe betekenis van christelijke gastvrijheid tegenover 'anderen'.